

EVDE ÜRETİLEN ÜRÜNLERİN İNTERNETTEN SATIŞINDA ESNAF MUAFLIĞI UYGULAMASI

Kenan AKBULUT*

ÖZ

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu ve 89 uncu maddelerinde yapılan değişiklikler kapsamında; evde imal edilen ürünlerin internet ve benzeri ortamlarda satışında esnaf muafılığı uygulaması ve gelir vergisi mükelleflerince gerçekleştirilen mikro ihracat kapsamında elde edilen kazançlara indirim uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, 314 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde açıklanmıştır. Bu çalışmada, söz konusu tebliğin getirdiği yenilikler ve uygulamaya yönelik özelgeler kapsamında açıklamalar yapılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Esnaf, Esnaf Muafılığı, Mikro İhracat, İnternette Satış.

1. GİRİŞ

Esnaf ve sanatkar, ister gezici ister sabit bir mekanda bulunsun, Esnaf ve Sanatkar ile Tacir ve Sanayici Belirleme Koordinasyon Kurulu'nca belirlenen esnaf ve sanatkar meslek kollarına dahil olup ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte beden çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir ve sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan basit usulde vergilendirilenler ve işletme esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimseleri ifade eder. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9'uncu maddesiyle esnaflara vergi muafiyeti getirilmiş olup, söz konusu maddeyle, ticaret ve sanat erbabından hangi yazılı şekil ve suretle çalışanların gelir vergisinden muaf olduğu hüküm altına alınmıştır.

11.11.2020 tarihli ve 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu ve 89 uncu maddelerinde değişikliğe gidilmiş ve ardından yayımlanan 314 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği kapsamında; evde imal edilen ürünlerin internet ve benzeri ortamlarda satışında esnaf muafılığı uygulaması ve gelir vergisi mükelleflerince gerçekleştirilen mikro ihracat kapsamında elde edilen kazançlara indirim uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar açıklanmıştır.

* Defterdarlık Uzmanı

2. ESNAF MUAFLIĞI

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile belirlenmiş ve kurumlaşmamış fakat ticari işlerle ilgilenen gerçek kişiler gelir vergisi ödemekle yükümlüdürler. Fakat bazı durumlarda yine ilgili kanunlarca belirlenmiş sektörler veya kişilerin bu vergiyi ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bu duruma da vergide esnaf muafiyeti denilmektedir. Esnaf muafılığından faydalanabilmek için en temel koşul bir işyeri açmaksızın ticari faaliyette bulunulmasıdır. Gelir Vergisi Kanununa göre aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştiren kişiler, esnaf muafılığı kapsamındadır:

- a. Motorlu nakil vasıtaları kullanmamak şartı ile gezici olarak veya bir işyeri açmaksızın perakende ticaret ile iştigal edenler,
- b. Bir işyeri açmaksızın gezici olarak ve doğrudan doğruya müstehlike iş yapan hallaç, kalaycı, lehimci, musluk tamircisi, çilingir, ayakkabı tamircisi, kundura boyacısı, berber, nalbant, fotoğrafçı, odun ve kömür kırıcısı, çamaşır yıkayıcısı ve hamallar gibi küçük sanat erbabı,
- c. Köylerde gezici olarak her türlü sanat işleri ile uğraşanlar ile aynı yerlerde aynı işleri bir işyeri açmak suretiyle yapanlar,
- d. Nehir, göl ve denizlerde ve su geçitlerinde toplamı 50 rüsum tonilatoya (50 rüsum tonilato dahil) kadar makinesiz veya motorsuz nakil vasıtaları işletenler; hayvanla veya bir adet hayvan arabası ile nakliyecilik yapanlar,
- e. Ziraat işlerinde kullandıkları hayvan, araba, motor, traktör gibi vasıtalar veya sandallarla nakliyeciliği mutat hale getirmeksizin ara sıra ücret karşılığında eşya ve insan taşıyan çiftçiler,
- f. Evlerde kullanılan dikiş, nakış, mutfak robotu, ütü ve benzeri makine ve aletler hariç olmak üzere, muharrik kuvvet kullanmamak ve dışarıdan işçi almamak şartıyla; oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamûlleri, kırpıntı deriden üretilen mamûller, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, pul, payet, boncuk işleme, tığ örgü işleri, ip ve organları, tarhana, erişte, mantı gibi ürünleri işyeri açmaksızın satanlar,
- g. Ticari işletmelere ait atıkları mutat olarak veya belli aralıklarla satın alanlar hariç olmak üzere, bir işyeri açmaksızın kendi nam ve hesabına münhasıran kapı kapı dolaşmak suretiyle her türlü hurda maddeyi

- toplayarak veya satın alarak bu malların ticaretini yapanlara veya tekrar işleyenlere satanlar,
- h. Kendi ürettikleri ürünleri satanlara münhasır olmak üzere el dokuma işleri, bakır işlemeciliği, çini ve çömlek yapımı, sedef kakma ve ahşap oyma işleri, kaşıkcılık, bastonculuk, semercilik, yazmacılık, yorgancılık, keçecilik, lüle ve oltu taşı işçiliği, çarıkçılık, yemenicilik, oyacılık ve bunlar gibi geleneksel, kültürel, sanatsal değeri olan ve kaybolmaya yüz tutan meslek kollarında faaliyette bulunanlar,
 - i. 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca lisanssız yürütülebilecek faaliyetler kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretimi amacıyla, sahibi oldukları veya kiraladıkları konutların çatı ve/veya cephelerinde kurdukları kurulu gücü azami 25 kW'a kadar (25 kW dâhil) olan yalnızca bir üretim tesisinden üretilen elektrik enerjisinin ihtiyaç fazlasını son kaynak tedarik şirketine satanlar (Bu bendin uygulanmasında üçüncü fıkra hükmü dikkate alınmaz.);(2)(6) 10. (Ek:11/11/2020-7256/15 md.)
 - j. Ayrı bir iş yeri açmaksızın ve sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanlar.
 - k. Yukarıdaki bentlerde sözü edilen işlere benzerlik gösterdikleri Maliye Bakanlığınca kabul edilen ticaret ve sanat işleri ile iştigal edenler.

Öte yandan ticari, zirai veya mesleki kazancı dolayısı ile gerçek usulde gelir vergisine tâbi olanlar ile yukarıda sayılan işleri gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine bağlılık arz edecek şekilde yapanlar esnaf muaflığından faydalanamazlar.

3. EVDE ÜRETİLEN ÜRÜNLERİN İNTERNETTEN SATIŞINDA ESNAF MUAFLIĞI UYGULAMASI

Yukarıda yer alan (j) bendi, 11.11.2020 tarih ve 7256 Sayılı Kanun'la, Gelir Vergisi Kanunu'nun esnaf muaflığını düzenleyen 9'uncu maddesinin birinci fıkrasına (10) numaralı bent olarak eklenmiştir. Bu bent kapsamında esnaf muaflığından faydalanılabilmesi için Esnaf Vergi Muafiyeti Belgesi alınması, Türkiye'de kurulu bankalarda bir ticari hesap açılması ve tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi şarttır. Bankalar, bu bent kapsamında açılan ticari hesaplara aktarılan tutarlar üzerinden, aktarım

tarihi itibarıyla %4 (bir ve üzeri işçi çalıştırıldığı durumda %2) oranında gelir vergisi tevkifatı yapmak ve 98 ve 119 uncu maddelerdeki esaslar çerçevesinde beyan edip ödemekle yükümlüdür. İstihdama bağlı indirimli oranın uygulanması için ilgili ayda bir işçinin en az on gün süreyle çalıştırılması gerekir. Bu hasılat tutarı üzerinden ayrıca 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapılmaz. Bu bent kapsamında elde edilen hasılatın (320.000) Türk lirasını aşması hâlinde, mükellef izleyen takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilir ve tekrar bu muafiyetten faydalanamaz. Bentte yer alan hasılat koşulu dışındaki diğer şartların ihlal edildiğinin tespit edilmesi hâlinde muafiyetten faydalanılamaz ve zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyayı cezası kesilmek suretiyle gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur. Bentte yer alan oranları ve tutarı, yarısına kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Bu muafiyetten faydalanılabilmesi için evlerde imal edilen ürünlerin münhasıran internet ve benzer elektronik ortamlar üzerinden satılması şart olup, satışların bir kısmının internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden, bir kısmının ise diğer şekillerde yapılması halinde bu bent kapsamında muafiyetten faydalanılması mümkün değildir.

Ayrıca bu muafiyetten yararlananların, kendilerine düzenlenen gider pusulalarını ve bu faaliyetleri ile ilgili olarak satın aldıkları mal ve giderlerine ilişkin belgelerini 213 sayılı Kanunda öngörülen süre boyunca saklamaları zorunludur. İnternet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden yapılan satışlarda, ürünün satışının tevsik edilmesi, güvenli bir şekilde taşınması ve alıcıya ulaşması için, onaylı esnaf vergi muafiyeti belgesi örneğinin (fotokopisinin) alt kısmında boş olarak yer alan ürün satışına ilişkin bölümün vergiden muaf esnaf tarafından doldurulması ve ürünle birlikte gönderilmesi mümkündür.

314 sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliğinde evde üretilen ürünlerin internette satışında esnaf muafılığına ilişkin aşağıdaki örneklere yer verilmiştir;

Örnek 1: 193 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendi kapsamında esnaf muafılığından yararlanan Bayan (B) evinde ürettiği çeyizlik eşyaları (masa örtüsü, perde, yatak örtüsü ve benzeri) internette satmaya başlamış ve Bayan (C)'ye 1 adet masa örtüsü ve 2 adet yatak örtüsünü kargo ile göndermiştir. Satışa konu ettiği ürünün satışının tevsik edilmesi, güvenli bir şekilde taşınması ve alıcıya ulaşması için onaylı esnaf muafiyeti belgesinin bir örneğinin, belgenin alt kısmında boş olarak yer

alan ürün satışına ilişkin bölümde yer alan, ürün cinsi kısmına masa örtüsü ve yatak örtüsü, ürün miktarı kısmına 1 ve 2 adet ile ürün bedeli kısmına da her bir ürünün toplam bedeli yazılmak suretiyle doldurularak ürünle birlikte gönderilmesi mümkün bulunmaktadır. (5) Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince, mezkûr madde kapsamında faaliyette bulunanlardan yapılan mal alımlarının, tamamının gider pusulası ile belgelendirilmesi esas olmakla birlikte, münhasıran bu ödemelere ilişkin olmak üzere, gider pusulasında bulunması gereken bilgileri (imza hariç) ihtiva eden banka dekontları ile de belgelendirilmesi mümkündür.

Örnek 2: 193 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendi kapsamında esnaf muaflığından yararlanan Bay (D), evinde ürettiği tespih, pipo ve süs eşyası niteliğindeki bibloları, internet ortamında satışa aracılık eden bir platform aracılığıyla satmaktadır. Hediyelik eşya alım satım faaliyeti nedeniyle gerçek usulde gelir vergisi mükellefi olan Bay (E), Bay (D)'den internet üzerinden 5.000 TL'lik ürün satın almış ve bedelini Bay (D)'nin bildirdiği banka hesabına aktarmıştır. Bay (E) tarafından Bay (D)'den satın alınan ürünlerin, gider pusulası veya gider pusulasında bulunması gereken bilgileri ihtiva eden banka dekontuna istinaden belgelendirilmesi mümkündür. Satın alınan ürünlere ilişkin Bay (D)'nin banka hesabına aktarılan tutar üzerinden banka tarafından tevkifat yapılacağından, Bay (E) tarafından 193 sayılı Kanunun 94 üncü maddesi uyarınca ayrıca gelir vergisi tevkifatı yapılmayacaktır.

Öte yandan, İzmir Vergi Dairesi Başkanlığının 01.09.2021 tarih ve 278037 sayılı özelgesinde, evde kişiye özel kıyafet dikilerek internetten satılması faaliyetinin esnaf muaflığından yararlanıp yararlanamayacağı ve Afyon Valiliği Defterdarlık Gelir Müdürlüğünün 03.11.2021 tarih ve 38976 sayılı özelgesinde, evde hazırlanan sebze ve meyve kurularının internet üzerinden satışı hakkında;

“- Pazar takibi yapmaksızın ve ticari, zirai, mesleki faaliyetleri dolayısıyla gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olanların düzenledikleri kermes, festival, panayır gibi yerler haricinde satılması ve/veya internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satılması halinde, bentte yer alan şartların sağlanması kaydıyla 306 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde yapılan açıklamalar çerçevesinde, Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi kapsamında,

- Yalnızca internet veya benzeri platformlar üzerinden satılması halinde ise, bentte yer alan şartların sağlanması kaydıyla 314 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde yapılan açıklamalar çerçevesinde, Gelir Vergisi Kanununun birinci fıkrasının (10) numaralı bendi kapsamında,

Esnaf muafılığından faydalanılması mümkün bulunmaktadır” ifadelerine yer verilmiştir.

4. SONUÇ

7162 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle 30.01.2019 tarihinden itibaren uygulanmak üzere, 193 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi kapsamında esnaf muafılığından faydalananların, evlerde imal ettikleri ürünleri, internet ve benzeri elektronik ortamlarda da satmaları halinde esnaf muafılığından faydalanmaları mümkün hale getirilmiştir. Bu muafılıktan faydalanılabilmesi için, internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden yıl içinde gerçekleştirilen satış tutarının ilgili yıl içinde geçerli olan asgari ücretin yıllık brüt tutarını aşmaması gerekmektedir. Konu ile ilgili ayrıntılı açıklamalara 306 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin “*İnternet ve Benzeri Elektronik Ortamlar Üzerinden Yapılan Satışlarda Esnaf Muafılığı*” başlıklı bölümde yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 7256 sayılı Kanunla, 193 sayılı Kanunun esnaf muafılığını düzenleyen 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen (10) numaralı bent ile ayrı bir işyeri açmaksızın ve sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdukları evlerde imal ettikleri malları, münhasıran internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanlar esnaf muafılığı kapsamına alınmıştır. Konu ile ilgili ayrıntılı açıklamalara 314 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

Afyon Valiliği Defterdarlık Gelir Müdürlüğü(03.11.2021). 38976 sayılı özelge.

İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı (01.09.2021). 278037 sayılı özelge.